

Ғылым бар жерде - жеңіс бар!
Победа там - где наука!
Victory is where science is!

Көпсалалы ғылыми-білім беру журналы
Мультидисциплинарный научно-образовательный журнал
Multidisciplinary scientific and educational journal

Ғылым серпіні

ИМПУЛЬС НАУКИ
IMPULSE OF SCIENCE

№3 (7) 2026

Журнал 2025 жылдан шыға бастады
Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы академиясының басылымы
Бас редакторы

полковник Р.Б. Альназирова
Журнал издается с 2025 года

Издание Академии Национальной гвардии Республики Казахстан
Главный редактор
полковник Альназирова Р.Б.
Ғылыми-білім беру журналы

«Ғылым серпіні» –
«Импульс науки»

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің байланыс, ақпараттандыру
және ақпарат комитетінде тіркелген,
2024 ж. 11 желтоқсандағы № KZ58VPY00107528 куәлігі.

Научно-образовательный журнал

«Ғылым серпіні» –
«Импульс науки»

зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации Министерства по
инвестициям и развитию Республики Казахстан,
свидетельство № KZ58VPY00107528
от 11 декабря 2024 г.

Редакцияның мекен-жайы мен телефоны: 150009, Петропавл қаласы,
Ж. Қизатов к., 6.

Қазақстан Республикасы
Ұлттық ұланының академиясы.

Әскери-ғылыми орталығы
Телефон: (8 7152) 50-78-88,
Тел./факс: (8 7152) 50-74-83;
E-mail: impulse@ang.edu.kz

Журнал жылына 4 рет шығарылады

Мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді

Адрес и телефон редакции:
150009, г. Петропавловск,
ул. Ж. Кизатова, 6,
Академия Национальной гвардии
Республики Казахстан.

Военно-научный центр.
Телефон: (8 7152) 50-78-88,
Тел./факс: (8 7152) 50-74-83;
E-mail: impulse@ang.edu.kz

Журнал выходит 4 раза в год

Мнения авторов не отражают точку зрения редакции

РЕДАКЦИЯЛЫҚ АЛҚА
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
EDITORIAL BOARD

Бас редакторлар / Главные редакторы / Chief editors

Альназирова Руслан Бейсекұлы, *философия докторы (PhD)*
Альназирова Руслан Бейсекович, *доктор философии (PhD)*
Alnazirov Ruslan Beisekovich, *доктор философии (PhD)*

Ғылыми редакторлар / Научные редакторы / Scientific editors

Иманов Амангелді Қалкенұлы, *педагогика ғылымдарының кандидаты*
Иманов Амангельды Калкенович, *кандидат педагогических наук*
Imanov Amangeldy Kalkenovich, *candidate of pedagogical sciences*

Редакциялық алқа / Редакционная коллегия / Editorial board

Махмудов Розмет Муратович, *педагогика ғылымдарының докторы*
Махмудов Розмет Муратович, *доктор педагогических наук*
Makhmudov Rozmet Muratovich, *doctor of pedagogical sciences*

Шапашев Мұрат Асқарұлы, *педагогика ғылымдарының кандидаты*
Шапашев Мурат Аскарович, *кандидат педагогических наук*
Shapashhev Murat Askarovich, *candidate of pedagogical sciences*

Саркенқызы Ақмарал, *филология ғылымдарының кандидаты*
Саркенқызы Ақмарал, *кандидат филологических наук*
Sarkenkyzy Akmaral, *candidate of philological sciences*

Әлжанова Раушан Сайранқызы, *тарих ғылымдарының кандидаты*
Альжанова Раушан Сайрановна, *кандидат исторических наук*
Alzhanova Raushan Sairanovna, *candidate of historical sciences*

Алтынбеков Денис Шамильевич, *философия докторы (PhD)*
Алтынбеков Денис Шамильевич, *доктор философии (PhD)*
Altynbekov Denis Shamilovich, *doctor of philosophy (PhD)*

Беялов Руслан Даиржанұлы, *философия докторы (PhD)*
Беялов Руслан Даиржанович, *доктор философии (PhD)*
Belyalov Ruslan Dairzhanovich, *doctor of philosophy (PhD)*

Әбілмәжінов Алмаз Айтжанұлы, *философия докторы (PhD)*
Абильмажинов Алмаз Айтжанович, *доктор философии (PhD)*
Abilmazhinov Almaz Aitzhanovich, *doctor of philosophy (PhD)*

Техникалық редактор / Технический редактор / Technical editor

Агатаева Дана Серікқызы, *магистр*
Агатаева Дана Сериковна, *магистр*
Agatayeva Dana Serikovna, *master*

Жауапты хатшы / Ответственный секретарь / Responsible secretary

Атығаев Жомарт Айтқұлұлы, *магистр*
Атыгаев Жомарт Айткулович, *магистр*
Atygaev Zhomart Aitkulovich, *master*

Жауапты менеджер / Ответственный за выпуск / Responsible manager

Усеинов Мейрбек Мамбетұлы, *магистр*
Усеинов Мейрбек Мамбетович, *магистр*
Usseinov Meirbek Mambetovich, *master*

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / TABLE OF CONTENTS

ӘСКЕРИ ҒЫЛЫМДАР
ВОЕННЫЕ НАУКИ
MILITARY SCIENCES

АҚБЕРГЕН А. Әскери қызметшілердің әскери тәртібін қамтамасыз ету жүйесіндегі құқықтық тәрбие	9
БАЙТЕЛЕНОВ Ж. С. Совершенствование оборонительных действий в условиях высокотехнологичной угрозы	22
ЖУМАЛИЕВ Р. Ч., КУЛЬБАЕВ Ж. Ж. Цифровизация процессов планирования и контроля повседневной деятельности войск	27
ISKAKOV E. M., BURNAYEV Z. R., KALYSHEV A. T., ALSHIMBAYEVA G. A. Military service security and the image of the image of the army: interdisciplinary perspective	35
КАИРГЕЛЬДИН Б. К. Инженерное обеспечение войск при кризисных ситуациях в современном мире	46
КУЛЬБАЕВ Ж. Ж., ХАСЕНОВ К. А. Ұлттық ұланда жауынгерлік қызметті жасанды интеллект пен заманауи цифрлық технологиялар негізінде ұйымдастыру: тәсілдер мен практикалық шешімдер	52
КУРКЕНОВ Д. Б., КОНЫСОВ С. Ш. Интеллектуальные системы обеспечения охраны общественного порядка для принятия оперативных решений при кризисных ситуациях	64
РАПИКОВ Д. А. Применение беспилотных летательных аппаратов в интересах тактического звена	70
САРЖАНОВ К. Ж., АБИЛЬМАЖИНОВ А. А., БАЙБУСИНОВ М. Н. Украинадағы қарулы қақтығыстан алынған сабақтар мен қорытындылар: Қазақстанның аумақтық қорғанысының әскери бөлімдерін жабдықтауды қамтамасыз ету	80
ХАСЕНОВ К. А., ТЛЕУЖАНОВ Б. М., ЕГОРОВ В. С. Қызметтік-жауынгерлік қолдану тактикасын курсанттарға қоғамдық тәртіпті сақтау пәні бойынша оқыту жүйесін дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздері	89

ТЕХНИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ
TECHNICAL SCIENCES

- ГАЛИЕВ В. Н., АХМЕТЖАНОВ А. С., ШАЯХМЕТОВ К. С., ПОПОВСКИЙ С. А., ГАБДУЛЛИН А. А.** 98
Использование композитных материалов для ремонта кузовов и кабин автомобилей, поврежденных в ходе выполнения боевых задач
- ШАЯХМЕТОВ К. С., ПОПОВСКИЙ С. А., МАКИН А. М., МИНЧЕНКО Л. А., ГАЛИЕВ В. Н.** 106
Роль и место технического обеспечения в ликвидации стихийных бедствий

ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
ГУМАНИТАРНЫЕ НАУКИ
HUMAN SCIENCES

- АТЫГАЕВ Ж. А., ИМАНОВ А. К.** 114
Особенности научно-исследовательской деятельности курсантов в технологически насыщенной среде военного вуза
- БЕЛОУСОВА Н. А.** 122
Эпистемологическое наследие: советское прошлое и современные глобальные влияния в Казахстане
- DOCHSHANOVA Z. A., KALGANBAYEVA A. S., ALIBEKOV A. T.** 129
Formation of reflective culture in an educational organization as a basis for sustainable professional growth
- ЕГОРОВ В. С., ЖУМАЛИЕВ Р. Ч., КАРАБАЛИН Н. Ш., КЕМЕЛБЕКОВ К. Н.** 139
Технологии искусственного интеллекта в управлении знаниями в военном вузе
- МУЛЬДИНОВ Р. Т., ГРИШМАНОВ Р. В., АРЖАКОВ В. В., МУЛЬДИНОВА Э. С.** 145
Дене шынықтыру жүйесіндегі қозғалыс әрекеттерін оқытудың заманауи тәсілдері
- СЕРОВ И. А., МИТЯЕВ А. И.** 150
Искусственный интеллект в структуре цифровой культуры обучающихся: трансформация самостоятельной познавательной деятельности
- ТАСТАНБЕКОВ Р. Б., ТУРТАЕВ А. К.** 162
Социальная поддержка военнослужащих: современные подходы и перспективы развития

- ТУРЛЫБАЕВ Р. К., ТӘТТІМБЕТОВ А. Ж., КЕНЖЕБАЕВА А. М.** Ғылыми-зерттеу қызметі құралдарымен Қазақстан Республикасының Ұлттық ұланы офицерлерінің кәсіби құзыреттілігін дамытудың педагогикалық технологиялары 170
- ТУРТАЕВ А. К., АЛИМБЕКОВ С. Ш.** Ересек әскери қызметшілерін оқытудағы заманауи педагогикалық технологиялар: әскери білім беру жүйесіндегі андрагогикалық тәсіл, цифрландыру және тәжірибелік бағдарланған әдістер 176

ӘОЖ: 355.233.228

ҒТАМР: 14.35.09

МУЛЬДИНОВ Р.Т.¹, ГРИШМАНОВ Р.В.², АРЖАКОВ В.В.³, МУЛЬДИНОВА Э.С.⁴

¹ магистр, дене шынықтыру және спорт кафедрасының аға оқытушысы, Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланының академиясы, Петропавл қаласы, Қазақстан Республикасы, ORCID: 0009-0004-5679-0432

² Ұлттық ұлан академиясы дене шынықтыру және спорт кафедрасының оқытушысы, магистр, подполковник

³ доцент, педагогика ғылымдарының кандидаты, медициналық-биологиялық пәндер кафедрасының профессоры, Дене шынықтыру әскери институты, Санкт-Петербург, Ресей

⁴ М. Қозыбаев атындағы СҚУ «дене шынықтыру» кафедрасының аға оқытушысы, магистр

ДЕНЕ ШЫНЫҚТЫРУ ЖҮЙЕСІНДЕГІ ҚОЗҒАЛЫС ӘРЕКЕТТЕРІН ОҚЫТУДЫҢ ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕРІ

Андатпа. Қазіргі жағдайда дені сау және үйлесімді дамыған адамның негізгі факторларының бірі ретінде дене шынықтыруға көбірек көңіл бөлінеді. Қозғалыс әрекеттерін тиімді игеру қабілеті денсаулықты нығайтуға ғана емес, үйлестіруді, күшті, төзімділікті және басқа да физикалық қасиеттерді дамытуға ықпал ететін дене тәрбиесі мен спорттық дайындықтың негізі болып табылады.

Түйінді сөздер: көпфункционалды мобильді спорт контейнері, жаттығулар, далалық шығу, денсаулық, дене шынықтыру.

МУЛЬДИНОВ Р.Т.¹, ГРИШМАНОВ Р.В.², АРЖАКОВ В.В.³, МУЛЬДИНОВА Э.С.⁴

¹ магистр, старший преподаватель кафедры ФПиС, Академия Национальной гвардии Республики Казахстан, Петропавловск, Республика Казахстан, ORCID: 0009-0004-5679-0432

² преподаватель кафедры физической подготовки и спорта Академии Национальной гвардии, магистр, подполковник

³ доцент, кандидат педагогических наук, профессор кафедры медико-биологических дисциплин, Военный институт физической культуры, Санкт-Петербург, Россия

⁴ Старший преподаватель кафедры «Физическая культура» СКУ им. М. Козыбаева, магистр

СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К ОБУЧЕНИЮ ДВИГАТЕЛЬНЫМ ДЕЙСТВИЯМ В СИСТЕМЕ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ

Аннотация. Актуальность: в современных условиях все большее внимание уделяется физической подготовке как одному из ключевых факторов здорового и гармоничного развитого человека. Умение эффективно осваивать двигательные действия является основой физического воспитания и спортивной подготовки, способствуя не только укреплению здоровья, но и развитию координации, силы, выносливости и других физических качеств.

Ключевые слова: многофункциональный мобильный спортивный контейнер, тренировки, полевой выход, здоровье, физическая подготовка.

MULDINOV R.T.¹, GRISHMANOV R.V.², ARZHAKEV V.V.³, MULDINOVA E.S.⁴

¹ Master, Senior Lecturer, Department of Physical Training and Sports, Academy of the National Guard of the Republic of Kazakhstan, Petropavlovsk, Republic of Kazakhstan, ORCID: 0009-0004-5679-0432

² Lecturer, Department of Physical Culture and Sports, National Guard Academy, Master, Lieutenant Colonel

³ associate professor, candidate of pedagogical sciences, professor of the Department of biomedical disciplines, Military Institute of Physical Culture, St. Petersburg, Russia

⁴ senior lecturer, Department of Physical Culture, NKU named after M. Kozybaev, master

MODERN APPROACHES TO TEACHING MOTOR ACTIONS IN THE PHYSICAL TRAINING SYSTEM

Annotation. In today's world, physical training is increasingly recognized as a key factor in maintaining a healthy and well-rounded lifestyle. The ability to effectively perform physical activities is the foundation of physical education and sports training, contributing not only to overall health but also to the development of coordination, strength, endurance, and other physical qualities.

Keywords: multifunctional mobile sports container, training, field trip, health, physical training.

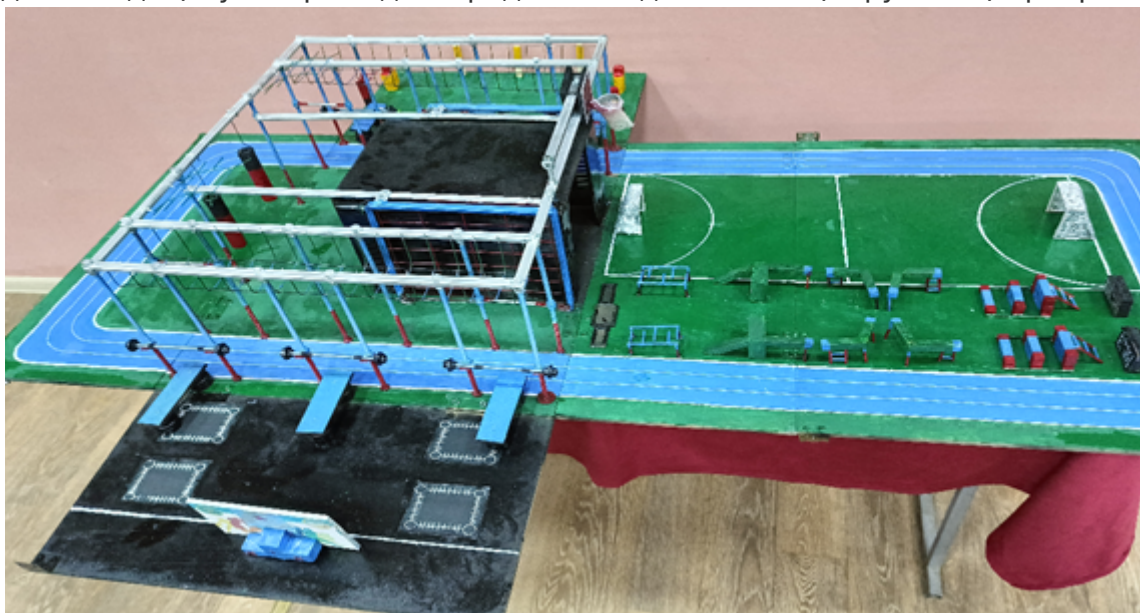
Мақала жазудың негізі Әскери қызметшілер үшін қолайлы және қауіпсіз орта құру болып табылады, оның сипаты мен жайлылығы әскери қызметті қолдау деңгейімен анықталады. Трансформация технологиялары қазіргі жоғары мектептің білім беру процесінде ұзақ уақыт бойы кеңінен қолданылып келеді. Бірақ, осыған қарамастан, дене тәрбиесінде интерактивті құралдарды қолдану саласындағы қолданыстағы әзірлемелер, әдетте, жеке сипатта болады: курсанттардың мәліметтер базасын құру, олардың физикалық дамуы мен физикалық дайындығын бақылау, жобалау әдісі және оқу тәжірибесінде кең таралмаған. Бірақ қазіргі заманғы дене шынықтыру сабағы жаңа ақпараттық мүмкіндіктер мен дәстүрлі оқыту жүйесінің сауатты үйлесімімен айтарлықтай жеңіске жетеді.

Осыған сүйене отырып, далада сабақтарды жақсы жабдықтау және сапасын арттыру үшін көпфункционалды кешеннің макеті жасалды, бірақ бұл кешенді жақсы пайдалану үшін дене шынықтыру жаттығуларына арналған моторлық әрекеттерді оқытудың әдістемелік ұсыныстарын әзірлеу қажеттілігі туындады.

Заманауи технологияларды білім беру және оқу процестерімен біріктіру ғылыми негіздемені қажет етеді. Қозғалыс әдістеріне оқыту және көпфункционалды мобильді спорт кешенін пайдалану әскери қызметшілердің дене дайындығын арттыруға, өмір сүру және денсаулық сапасын қамтамасыз етуге, сондай-ақ әртүрлі жағдайларда дене белсенділігі үшін қолайлы жағдайларды қамтамасыз етуге ықпал ететін қолжетімділікті, мобильді байланысты және икемді спорттық белсенділікті дамытуда жаңа тәсілдерді жасауға мүмкіндік береді.

Соңғы жылдары мобильді құрылғылар тұжырымдамасы спортқа, дене шынықтыруға және бұқаралық іс-шараларға деген қызығушылықтың артуына байланысты кеңінен қолданыла бастады. Көпфункционалды мобильді спорт контейнері (КМСК) — бұл спорттық қажеттіліктерге бейімделген және бейімделген стандартты тасымалдау контейнері негізінде жасалған құрылым. Ол шағын аймақ үшін уақытша инфрақұрылым ретінде қызмет етеді және стационарлық қондырғыларды орнатуды ұйымдастыру мүмкін болмаған жағдайда спортқа қол жеткізуді қамтамасыз етеді (1,2-сурет).

КМСК пайдаланудың негізгі идеясы-бұл мобильді қамтамасыз ету, кез-келген жерде қол жетімді. Бұл тұжырымдама ұтқырлық, модульдік және бейімделу принциптеріне негізделген, бұл контейнерді оңай жылжытуға, белгілі бір көріністе жылдам жабдықтауға мүмкіндік береді. КМСК дене шынықтыру сабақтары үш.

Сурет. 2

Мобильді спорт кешені:

- 1) Бірнеше оқу орындарында дене шынықтыру даярлығы бойынша сабақтар өткізу үшін оқу орындарын (дене шынықтыру даярлығы және спорт жөніндегі нұсқаулықтың бөлімдеріне сәйкес) өрістету.
- 2) Спорттық-бұқаралық жұмысты, таңертеңгі дене шынықтыру жаттығуларын және ойындарды өткізумен спорттық мерекелерді өткізу үшін оқу орындарын қамтамасыз ету.
- 3) Кроссфит әдісімен арнайы жабдықта оқу - жаттығу сабақтарын өткізу.
- 4) «Старт – финиш» жүйесінің электрондық жабдығын пайдалана отырып, дене шынықтыру даярлығы бойынша бақылау-тексеру сабақтарын өткізу.

Сүрет. 2

Кешеннің негізгі элементтері

20 футтық контейнер базасындағы мобильді спорт кешеніне мыналар кіреді:

Кешеннің барлық құрамдас элементтерін тасымалдау және жабдықтарды сақтау үшін қызмет ететін, сондай-ақ пайдалану жағдайында кешеннің негізгі конструктивтік элементі болып табылатын жабдықтарды сақтау және орнын ауыстыру жүйесі бар контейнерлік типтегі бейімделген бокс, 5 шаршы метр электр генераторлары, GPS трекерлері, GPS талдауға арналған жабдықтар, GPS швед қабырғалары (тот баспайтын болат), эстафеталық таяқшалар, әмбебап орындықтар, секіргіштер, штангалар, 16 кг гирлер, 24 кг гирлер, жиналмалы 15 кг гантельдер, армспорт үстелдері, қоян-қолтық ұрыс бойынша жабдықтау жиынтықтары (қолғап, дулыға, аяқты қорғау, корпусты қорғау), бокс аяқтары мен қолғаптары, макиварлар (аяққа соғуға арналған), оқу автоматтарының макеттері, тапаншалар, пышақтар, жаяу әскер күректері, таяқтар, аспалы шынжырлы бокс топтары, шағын футболға арналған қақпалар, футбол доптары, волейбол доптары, регби доптары, татами маттары 1*1 м., волейболға арналған жиынтықтар (тор, тасуға арналған сөмке, шекаралар, болат тіреулер), наградтауға арналған пьедестал, жиналмалы тасымалданатын кедергі жолағы, жиналмалы тұтқа, жиналмалы швед қабырғалары, көп функционалды параллель бөренелер, әмбебап гимнастикалық арқалықтар, әмбебап аспалы арқалықтар, гимнастикалық сақиналар (жұп), тартуға арналған арқандар, жиналмалы үстелдер, жиналмалы орындықтар, секундомерлер, секіруге арналған тумбалар Кроссфит (40,50,60,70см), 150 кг дейінгі салмақты өлшеуге арналған таразылар, нөмірленген спорттық кеудешелер - 60 дана, гонг, дауыс зорайтқыш, мәреге жету/старт тумбалары.

Қорытынды

Қозғалыс әрекеттеріне үйрету физикалық қасиеттерді дамытуға, қозғалыстарды үйлестіруге, орнықтылыққа және денсаулықтың жалпы деңгейіне бағытталған дене дайындығының маңызды компоненті болып табылады. Бұл процесс білімді жүйелі түрде беруге, жаттығуларды орындау техникасын қалыптастыруға негізделген.

Оқытудың тиімділігі қазіргі заманғы әдістемелерді, жеке тәсілді қолдануға және білім алушылардың жасын, дене дайындығының деңгейін және психологиялық ерекшеліктерін есепке алуға байланысты. Жаттығулардың жүйелілігі, жүйелі кері байланыс және міндеттердің біртіндеп күрделенуі тұрақты прогреске және қойылған мақсаттарға қол жеткізуге ықпал етеді.

Қозғалыс әрекеттеріне үйрету нәтижесінде тек қозғалыс мәдениеті қалыптасып қана қоймай, белсенді өмір салтына деген мотивация нығаяды, бұл тұлғаның үйлесімді дамуы мен өмір сүру сапасын арттыруда негізгі рөл атқарады.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Аллянов Ю.Н., Письменский И.А. Дене шынықтыру. М.: Юрайт, 2024. 451 с.
2. Германов Г.Н., Корольков А.Н., Сабирова И.А., Дене шынықтыру және спорт теориясы мен тарихы. АБО үшін оқу құралы. 3 томдық. 1 том. Олимпиада ойындары. М.: Юрайт, 2019. 794 с.
3. Зайцев А.А., Зайцева В.Ф., Луценко С.Я. Дене шынықтыру бойынша элективті курстар. Практикалық дайындық. М.: Юрайт, 2020. 227 с.
4. Зобкова Е.А. Спорт жарыстарының менеджменті. ТКО-ға арналған оқу құралы, 2-ші басылым М.: Лань, 2023. 40 с.

REFERENCES:

1. Allyanov Yu.N., Pismenskiy I.A. Dene shynyqtyru. M.: Yurayt, 2024. 451 s.
2. Germanov G.N., Korolkov A.N., Sabirova I.A., Dene shynyqtyru zhane sport teoriyasy men tarikhy. ABO ushin oqu quraly. 3 tomdyq. 1 tom. Olimpiada oyyndary. M.: Yurayt, 2019. 794 s.
3. Zaytsev A.A., Zaytseva V.F., Lutsenko S.Ya. Dene shynyqtyru boyynsha elektivti kurstar. Praktikal'nyy dayyndyq. M.: Yurayt, 2020. 227 s.
4. Zobkova E.A. Sport zharystarynyng menedzhmenti. TKO-gha arналghan oqu quraly, 2-shi basylym M.: Lan, 2023. 40 s.

Басуға 30.09.2026 ж. қол қойылды. Форматы 60x84/8.
Офсет басылымы. Офсет қағазы. 9,3 есепті баспа табағы.
Таралымы 25 дана.

Баспахананың мекен-жайы: 150009, Петропавл қ., Ж. Кизатов к., 6,
Қазақстан Республикасы Ұлттық ұланы академиясы
Әскери-ғылыми орталығы

Подписано в печать 30.09.2026 г. Формат 60x84/8
Печать офсетная. Бумага офсетная. Уч.-изд. л. 9,3 п.л.
Тираж 25 экз.

Адрес типографии: 150009, г. Петропавловск, ул. Ж. Кизатова, 6,
Академия Национальной гвардии Республики Казахстан
Военно-научный центр